



# Visuotinė žmogaus teisių deklaracija



## **Kas yra visuotinė žmogaus teisių deklaracija?**

Deklaracija yra svarbus dokumentas.

Ši deklaracija yra apie žmogaus teises.

Žmogaus teisės yra:

- tai, ką mes galime daryti,
- tai, ko kiti negali mums daryti.

Kai sakome „Mes turime teisę“,

mes sakome, kad mes galime ką nors daryti.

Mes visi turime gyventi pagal šią deklaraciją.

Tai reiškia, kad:

- Mes visi turime gerbti žmogaus teises.
- Mes visi turime mokyti kitus gerbti žmogaus teises.

## 1 dalis

Mes visi gimstame laisvi.

Tai reiškia, kad mes patys sprendžiame, ką mes norime daryti.

Mes visi gimstame turėdami vienodas teises.

Tai reiškia, kad mes visi galime daryti tuos pačius dalykus.

Mes turime protą ir sąžinę.

Sąžinė yra jausmas, iš kurio suprantame,

ar darome gerus darbus.

Todėl mes turime elgtis vienas su kitu draugiškai.

## 2 dalis

### 1. Mes visi turime teises:

- Nesvarbu, kokia mūsų odos spalva.  
Pavyzdžiui, juodaodžiai ir baltaodžiai turi tas pačias teises.
- Nesvarbu, kokia mūsų lytis.  
Tai reiškia, kad vyrai ir moterys turi tas pačias teises.
- Nesvarbu, kokia kalba mes kalbame.  
Pavyzdžiui, žmonės, kurie kalba lietuviškai ir žmonės, kurie kalba angliškai, turi tas pačias teises.
- Nesvarbu, kokia mūsų religija.  
Tai reiškia, kad nesvarbu, koku dievu arba dievais mes tikime.  
Pavyzdžiui, krikščionys ir musulmonai turi tas pačias teises.

Mes visi turime teises:

- Nesvarbu, kur mes gimėme.
- Nesvarbu, kur mes dabar gyvename.
- Nesvarbu, kiek mes turime pinigų.
- Nesvarbu, kokia politinė partija mums patinka.

Politinė partija yra grupė žmonių,  
kurie valdo arba nori valdyti savo šalį.

Pavyzdžiui, Lietuvos socialdemokratų partija yra politinė partija.

### 3 dalis

- Mes turime teisę gyventi.  
Tai reiškia, kad mes negalime žudyti kito žmogaus.  
Taip pat niekas negali žudyti mūsų.
- Mes turime teisę gyventi saugiai.  
Pavyzdžiui, niekas negali mūsų mušti.  
Taip pat niekas negali mūsų gąsdinti.
- Mes turime teisę būti laisvi.  
Tai reiškia, kad mes patys sprendžiame, ką mes norime daryti.

## **4 dalis**

Mes esame laisvi.

Mes nesame vergai.

Vergas yra žmogus, kuris priklauso kitam žmogui  
ir neturi savo laisvių.

Negalima žmogaus padaryti savo vergu.

## 5 dalis

Su kitu žmogumi reikia elgtis gerai.

Negalima kankinti kito žmogaus.

Pavyzdžiui:

- Negalima žmogui neduoti valgyti arba gerti,
- Negalima žmogaus mušti,
- Negalima elgtis su žmogumi kaip su daiktu.



## 6 dalis

Įstatymai yra taisyklės, pagal kurias gyvena žmonės.

Įstatymai turi saugoti mus visur,

nesvarbu, kur mes esame.

## 7 dalis

Įstatymai yra taisyklės, pagal kurias gyvena žmonės.

Mes visi turime laikytis įstatymų.

Įstatymai vienodai saugo mus visus.

Niekas negali mūsų diskriminuoti.

Mes taip pat negalime nieko diskriminuoti.

Tai reiškia, kad žmogus negali turėti mažiau teisių dėl savo savybių.

Pavyzdžiui, moterys negali turėti mažiau teisių negu vyrai.

Taip pat negalima skatinti žmonių diskriminuoti kitą žmogų.

## **8 dalis**

Kai kas nors pažeidžia pagrindines mūsų teises,  
mes galime kreiptis į teismą.

Teismas gina mūsų teises.

## 9 dalis

Niekas negali mūsų uždaryti į kalėjimą be priežasties.

Taip pat niekas negali mūsų laikyti kalėjime be priežasties.

Niekas negali mūsų išvežti į kitą šalį be priežasties.

## 10 dalis

Jeigu kas nors mus apkaltino, kad padarėme nusikaltimą,  
teismas turi tai išsiaiškinti.

Tai yra, teismas sprendžia, ar mes elgėmės pagal įstatymus.

Teismas sprendžia, ar mes esame kalti.

Teismas turi būti nepriklausomas ir objektyvus.

Tai reiškia, kad teisėjai į visus žmones turi žiūrėti vienodai.

Pavyzdžiui, teisėjų niekas neturi papirkti.

## 11 dalis

1. Esame nekalti tol, kol kas nors neįrodė,  
kad tikrai esame kalti.

Jeigu kas nors mus apkaltino, kad padarėme nusikaltimą,  
mes galime apsiginti.

2. Mus galima nuteisti tik už tai,  
kas yra nusikaltimas.  
Ar tai, ką padarėme, yra nusikaltimas,  
sprendžiame pagal tos dienos įstatymus.

Bausmė už nusikaltimą turi būti tokia pati,  
kokia buvo taikoma nusikaltimo dieną.

## 12 dalis

1. Mes visi turime asmeninį gyvenimą.

Niekas negali įlįsti į mūsų asmeninį gyvenimą be priežasties.

Tai reiškia, kad niekas negali be priežasties kištis:

- į mūsų šeimos gyvenimą,
- į mūsų kasdieninį gyvenimą,
- į mūsų susirašinėjimą su kitu žmogumi.

Pavyzdžiui, niekas negali įeiti į mūsų namus be mūsų sutikimo.

Taip pat niekas negali skaityti mūsų asmeninių laiškų ar žinučių.

Įstatymai turi saugoti mūsų asmeninį gyvenimą.

2. Mes visi turime savo reputaciją.

Reputacija yra tai, ką kiti žmonės galvoja apie mus.

Niekas negali iš mūsų atimti geros reputacijos.

Pavydžiui, niekas negali apie mus pasakoti netiesios.

## 13 dalis

Mes visi galime pasirinkti, kur mes norime gyventi.

Kartais mes galime išvažiuoti:

- į kitą miestą,
- į kitą šalį.

Mes visada galime grįžti į savo miestą arba savo šalį.



## 14 dalis

1. Jeigu kas nors mus persekioja, mes turime teisę išvažiuoti į kitą šalį.  
Persekioti žmogų reiškia jo ieškoti ir liepti daryti tai, ko jis nenori.  
Kitoje šalyje mes galime rasti pagalbą.
2. Kartais negalime naudotis teise išvažiuoti į kitą šalį.  
Šia teise negalime naudotis, kai mus persekioja dėl nusikaltimų,  
pavyzdžiui, tada, kai mes ką nors pavogėme ar nužudėme žmogų.

## 15 dalis

1. Mes visi galime turėti pilietybę pilietybę.

Pilietybė yra oficialus žmogaus statusas, kuris rodo, kad žmogus yra valstybės dalis.

Pavyzdžiui, žmogus, kuris turi Lietuvos pasą, turi Lietuvos pilietybę.

2. Niekas iš mūsų negali atimti pilietybės be priežasties.

Taip pat mes galime pakeisti savo pilietybę.

Pavyzdžiui, žmogus, kuris turi Ispanijos pilietybę, gali ją pasikeisti į Lietuvos pilietybę tada, kai Lietuvos valstybė su tuo sutinka.

## 16 dalis

1. Kai moterys ir vyrai yra pilnamečiai,  
jie gali susituokti ir sukurti šeimą.

Lietuvoje pilnamečiai yra žmonės, kuriems yra 18 ir daugiau metų.

Mes galime susituokti:

- Nesvarbu, kokia mūsų pilietybė.  
Tai reiškia, kad nesvarbu, iš kur mes esame.  
Pavyzdžiui, žmogus iš Lietuvos gali susituokti su žmogumi iš Estijos.
- Nesvarbu, kokia mūsų odos spalva.  
Pavyzdžiui, baltaodis gali susituokti su juodaodžiu.
- Nesvarbu, kokia mūsų religija.  
Pavyzdžiui, krikščionis gali susituokti su musulmonu.

Vyrai ir moterys visada turi lygias teises:

- kai tuokiasi,
- kai gyvena kartu susituokę,
- kai skiriasi.

2. Žmonės gali susituokti tik tada, kai abu to nori.

3. Šeima yra svarbiausia visuomenės grupė.

Šalis ir jos žmonės turi saugoti šeimą.

## 17 dalis

1. Mes galime turėti savo turto.

Pavyzdžiui, kiekvienas žmogus gali turėti:

- savo namus,
- savo telefoną,
- kitus daiktus.

2. Niekas negali be priežasties iš mūsų atimti mūsų turto.

## 18 dalis

Mes visi turime teisę, tai reiškia, galime:

- laisvai galvoti,
- laisvai pasirinkti religiją.

Religija, pavyzdžiui, yra:

- krikščionybė
- islamas
- ir panašiai.

Mes visi galime keisti savo religiją ar tikėjimą.

Mes visi galime kalbėti apie savo religiją ar tikėjimą.

Pavyzdžiui, mes galime mokytį savo religijos kitus žmones.

Mes visi galime išpažinti savo religiją.

Tai reiškia, kad mes galime laikytis savo religijos tradicijų.

Pavyzdžiui, krikščionys gali eiti į bažnyčią.

## 19 dalis

- Mes galime galvoti taip, kaip norime.
- Mes visi galime ieškoti informacijos ir gauti informaciją apie tai, kas mums svarbu.
- Mes visi galime pasakyti, ką galvojame.

Mes galime pasakyti, ką galvojame:

- Savo šalyje,
- Kitose šalyse.

## 20 dalis

1. Mes visi galime organizuoti susirinkimus.  
Pavyzdžiui, mes galime susirinkti prie prezidentūros.  
Ten mes galime pasakyti, kas mums nepatinka.  
Mes visi galime dalyvauti susirinkimuose.  
Tačiau mūsų susirinkimai turi būti taikūs.  
Tai reiškia, kad susirinkime turime elgtis pagarbiai,  
pavyzdžiui, negalime mušti kitų žmonių.
2. Mes galime susitikti su kitais žmonėmis,  
kurie turi panašių į mūsų minčių.  
Mes galime kurti asociacijas.  
Asociacija yra žmonių grupė, kuri:
  - organizuoja šių žmonių veiklą,
  - daro tai, kas šiems žmonėms svarbu.Pavyzdžiui, Lietuvos statybininkų asociacija rūpinasi statybininkais.
3. Mes galime pasirinkti, ar norime būti asociacijos nariais.  
Niekas negali priversti mūsų būti asociacijos nariu.

## 21 dalis

1. Mes galime prisidėti prie šalies valdymo.  
Valdyti šalį reiškia tvarkyti šalies reikalus.

Prisidėti prie šalies valdymo galime:

- Tiesiogiai.  
Pavyzdžiui, galime būti Seimo nariais  
arba miesto tarybos nariais,  
jeigu mus išrinko žmonės.
- Netiesiogiai.  
Tai reiškia, kad turime teisę išsirinkti,  
kas valdys mūsų šalį.  
Pavyzdžiui, mes galime balsuoti prezidento  
arba Seimo rinkimuose.

2. Mes galime dirbti valstybės tarnyboje.  
Valstybės tarnyba yra darbas valstybinėje institucijoje,  
pavyzdžiui:

- ministerijoje,
- teisme,
- ir panašiai.

Mes privalome turėti vienodas sąlygas  
dirbti valstybinėje institucijoje.



3. Valstybė turi dirbti taip, kaip nori žmonės.

Todėl valstybėje vyksta rinkimai.

Pavyzdžiui:

- vyksta prezidento rinkimai.

Šiuose rinkimuose mes išsirenkame savo prezidentą.

- Vyksta Seimo rinkimai.

Šiuose rinkimuose mes išsirenkame žmones,  
kurie dirbs Seime.

Rinkimai turi vykti kas kelerius metus.

Rinkimai turi būti teisingi.

Pavyzdžiui, negalima pirkti kito žmogaus balso rinkimuose.

Mes visi galime dalyvauti rinkimuose.

Rinkimuose mes balsuojame slaptai.

Tai reiškia, kad niekas nežino, už ką mes balsuojame.

## 22 dalis

Mes galime gauti pagalbos iš valstybės.

Valstybėje mes turime:

- ekonomines teises.

Pavyzdžiui, mes turime teisę dirbti.

Taip pat mes turime teisę  
už darbą gauti atlyginimą.

- socialines teises.

Pavyzdžiui, mes turime teisę gydytis.

Taip pat mes turime teisę gauti pinigų tada,  
kai susergame ir negalime eiti į darbą.

- kultūrinės teises.

Pavyzdžiui, mes turime teisę mokytis.

## 23 dalis

1. Mes galime dirbti.

Mes patys galime pasirinkti darbą.

2. Mes galime gauti tokį patį atlyginimą kaip kitas žmogus, kuris atlieka tokį patį darbą.

Pavyzdžiui, jeigu vyras ir moteris atlieka vienodą darbą, jie abu gali gauti vienodą atlyginimą.

3. Už darbą mes galime gauti atlyginimą, kurio užtektų mums ir mūsų šeimai gyventi.

Pavyzdžiui, atlyginimo turi užtekti mūsų:

- maistui,
- būstui,
- drabužiams,
- ir panašiai.

Jei mums neužtenka atlyginimo svarbiausiems dalykams, mes galime gauti pagalbos iš savo šalies.

4. Mes turime teisę įkurti profesines sąjungas.

Taip pat mes turime teisę įstoti į profesinę sąjungą.

Profesinė sąjunga yra organizacija, kuri gina žmonių darbo teises.

Pavyzdžiui, Lietuvos švietimo ir mokslo profesinė sąjunga gina mokytojų teises.

## 24 dalis

Mes galime pailsėti ir turėti laisvalaikį.

Tai reiškia, kad mūsų darbo diena neturi būti per ilga.

Taip pat mes galime atostogauti.

## 25 dalis

### 1. Mes visi galime gyventi gerai.

Tai reiškia, kad mes galime gyventi taip,  
kad mes ir mūsų šeima:

- būtume sveiki,
- galėtume lankytis pas gydytojus,
- turėtume maisto,
- turėtume drabužių,
- turėtume, kur gyventi.

### 2. Taip pat valstybė mums gali padėti.

Mes visi galime gauti pinigų iš valstybės tada:

- kai prarandame darbą.
- kai negalime dirbti.  
Pavyzdžiui, kai sergame.
- kai miršta mūsų vyras arba žmona.
- kai mes pasenstame.

### 3. Valstybė privalo rūpintis kūdikiais ir jų mamomis.

Valstybė turi saugoti vaikus, nesvarbu,

- ar jie gimsta, kai tėvai yra susituokę,
- ar jie gimsta, kai tėvai nėra susituokę.

## **26 dalis**

Mes turime teisę mokytis.

Pagrindinis mokslas turi būti nemokamas.

### **Pradinė mokykla**

Pradinė mokykla privalo būti nemokama.

Mes visi privalome baigti pradinę mokyklą.

### **Vidurinė mokykla**

Vidurinė mokykla taip pat turi būti nemokama.

### **Profesinė mokykla**

Mes visi galime mokytis profesinėje mokykloje.

### **Aukštoji mokykla**

Aukštoji mokykla yra kolegija arba universitetas.

Mes visi galime mokytis aukštojoje mokykloje,

jeigu mes mokame tai, ko reikalauja aukštoji mokykla.

Niekas negali mums uždrausti mokytis aukštojoje mokykloje, pavyzdžiui, dėl mūsų lyties arba amžiaus.

## **Kam reikia mokyklų?**

- Mokykla mums turi padėti suprasti, ką mes darome geriausiai.
- Mokykla mums turi padėti tobulėti. Tobulėti reiškia augti.
- Mokykloje mes turime mokytis gerbti kitus žmones.
- Mokykloje mes turime mokytis draugiškai bendrauti su žmonėmis iš kitų šalių, pavyzdžiui, su lenkais ar vokiečiais.
- Mokykloje mes turime mokytis draugiškai bendrauti su žmonėmis, kurių odos spalva skiriasi nuo mūsų.
- Mokykloje mes turime mokytis draugiškai bendrauti su kitos religinės grupės žmonėmis.  
Pavyzdžiui, jeigu mes esame krikščionys, mokomės gerbti musulmonus.

Tėvai turi teisę nuspręsti, kaip ir kur mokysis jų vaikai.



## 27 dalis

1. Mes visi galime dalyvauti kultūriniame gyvenime.

Tai reiškia, kad mes galime:

- domėtis menu.

Pavyzdžiui, mes galime eiti į meno darbų parodas.

- domėtis mokslu.

Pavyzdžiui, mes galime rašyti mokslines knygas.

- naudotis mokslo pasiekimais.

Pavyzdžiui, mes galime skaityti mokslines knygas.

2. Mokslo, literatūros ir meno kūriniai turi būti apsaugoti.

Tai reiškia, kad niekas negali kopijuoti kito žmogaus kūrybos.

Pavyzdžiui, negalima kopijuoti kito žmogaus sukurtos dainos.

## 28 dalis

Mes galime gyventi tokioje tvarkoje,  
kuri saugo mūsų teises ir laisves.

Ši tvarka turi būti:

- šalyje, kurioje mes gyvename,
- visame pasaulyje.

## 29 dalis

1. Mes turime pareigų.

Pareiga yra tai, ką mes turime padaryti dėl kitų žmonių.

2. Mūsų teisės ir laisvės sumažinti gali tik įstatymai.

Įstatymai yra taisyklės, pagal kurias gyvena žmonės.

Įstatymai gali sumažinti mūsų teises ir laisves tam, kad apsaugotų kitų žmonių teises ir laisves.

3. Mūsų teisės ir laisvės turi būti tokios,

kad nekenktų kitų žmonių teisėms ir laisvėms.

Taip pat mes galime naudotis savo teisėmis ir laisvėmis tik tada, kai jos atitinka tai, kas parašyta šiame dokumente.

## **30 dalis**

Mes privalome saugoti savo teises.  
Niekas negali panaikinti teisių,  
kurios aprašytos šiame dokumente.

Tekstą į lengvai suprantamą kalbą vertė

Justina Bružaitė-Liseckienė.

Tekstą išbandė Dominykas Baškys.

Tekstą išbandyti padėjo Miglė Baltrūnaitė.

Paveikslėlis iš:

- <https://www.freepik.com/>

Tekstas parengtas projekto „Lengvai suprantamos kalbos populiarinimas socialinei įtraukčiai skatinti (Promoting Easy-to-Read Language for Social Inclusion – PERLSI)“ metu.

**Projekto numeris:** 2020-1-LV01-KA204-077527

**Projektas vykdytas** nuo 2020-10-01 iki 2022-10-01

**Projekto partneriai:**

Latvijos universiteto Taikomosios kalbotyros centras (Latvija), „The Easy-to-Read Agency“ (Latvija), „Zavod RISA“ (RISA Institutas, Bendrojo, funkcinio ir kultūrinio raštingumo centras, Slovėnija), Informacijos kaupimo ir sklaidos centras (IKSC, Lietuva), Vilniaus universiteto Taikomosios kalbotyros institutas



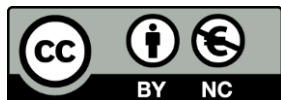
**PERLSI**

SOLUTION AND IMPACT



**Co-funded by  
the European Union**

Šis dokumentas parengtas Europos komisijos užsakymu, tačiau atspindi tik autorių požiūrį ir Komisija negali būti laikoma atsakinga už bet kokį jame pateiktos informacijos panaudojimą.



Šį tekstą galite naudoti pagal „Creative Commons“ Priskyrimo-Nekomercinio naudojimo Viešąją licenciją:  
<https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/deed.lt>